

Nr 144.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1936 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936.

(1:a avd.)

Statsutskottet, till vars förberedande behandling ovannämnda revisionsberättelse jämte de i anledning därav från vederbörande ämbetsverk och myndigheter till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden och förklaringar blivit hänvisad, får, efter tagen kännedom av dessa handlingar och inhämtande av för ärendenas utredning i övrigt erforderliga upplysningar, underställa riksdagens prövning de av revisorerna gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet därvid att följa den ordning, som blivit i revisionsberättelsen iakttagen.

1:o) **Riksdagens revisorers verksamhet.** Under § 1 av sin berättelse hava revisorerna upptagit till behandling åtskilliga spörsmål, som beröra frågan om utvidgad granskningsrätt för riksdagens revisorer (jfr 1931 års riksdags skrivelse nr 342). Därvid hava revisorerna framhållit önskvärdheten av att fullt tydliga bestämmelser rörande omfattningen av revisorernas granskningsrätt komme att fastställas, så att icke någon tvekan kunde uppkomma i fråga om revisorernas befogenhet, då det gällde fullgörandet av det dem av riksdagen anförtrodda uppdraget. Revisorerna hava utgått från att i avseende å de nya områden, till vilka granskningsrätten skulle utsträckas, revisorerna bereddes en sådan ställning, att möjlighet lämnades dem att utan omgång taga del av alla de handlingar och uppgifter, som efter revisorernas bedömande erfordras för en redovisningsfrågas fullständiga prövning.

I samband härmed hade revisorerna ansett sig redan nu böra hos riksdagen väcka förslag därom, att riksdagen vid ställandet av medel till förfogande för vissa ändamål måtte fästa såsom villkor, att riksdagens revisorer skulle äga granska förvaltningen hos de organisationer och myndigheter, vilka skulle äga disponera medlen. Revisorerna hade här närmast avsett skogs- vårdsstyrelserna och hushållningssällskapen, vilkas verksamhet kunde anses

vara i huvudsak beroende av statsmedel eller andra allmänna medel, som genom riksdagens medverkan ställdes till dessa organisationers förfogande.

Utskottet.

Utskottet vill först erinra därom, att Kungl. Maj:t i propositionen nr 213 till innevarande års riksdag framlagt förslag till viss utvidgning av riksdagens revisorers granskningsrätt beträffande användningen av statsunderstöd.

Vidkommande därefter frågan om revisorernas förslag i avseende å granskningen av hushållningssällskaps och skogsvårdsstyrelser förvaltning och räkenskaper anser sig utskottet under åberopande av de skäl, som av revisorerna anförts till stöd för en utvidgning av deras granskningsrätt i avseende å dessa organisationer, böra föreslå, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen ansett sig böra såsom villkor för beviljande av medel till dessa organisationer föreskriva, att riksdagens revisorer skola äga granskningsrätt i fråga om organisationernas förvaltning och räkenskaper.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) såsom villkor för ställande av medel till förfogande åt hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser fästa det villkoret, att riksdagens revisorer må äga granska dessa organisationers förvaltning och räkenskaper;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela detta sitt beslut.

2:o) **Ändring i instruktionen för riksdagens revisorer.** Under § 2 hava revisorerna till behandling upptagit frågan om ändring i den för dem gällande instruktionen (Del I sid. 9 och 10).

Enligt 1 § i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 maj 1925 angående instruktion för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken (nr 144) skola riksdagens revisorer för den dem jämlikt 72 § riksdagsordningen åliggande granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sammanträda i riksdagens hus i Stockholm varje år den 16 september eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter. Sedan val av riksdagens revisorer ägt rum, har det emellertid under senare år varit vanligt, att de sålunda valda revisorerna omedelbart sammanträffat för att vid ett icke-officiellt sammanträde överlägga om vissa frågor, vilka stå i samband med revisorernas uppdrag och särskilt beträffande den resa, revisorerna årligen bruka företaga. Under utförandet av sitt arbete hava revisorerna gjort den erfarenheten, att särskilt under resetiden arbetet skulle kunna bedrivas på ett långt mera givande och effektivt sätt, därest revisorerna haft tillfälle att redan under våren organisera sitt arbete. I syfte att skapa möjlighet för revisorerna att redan då riksdagen är samlad officiellt sammanträda för att därvid utse sekreterare och organisera arbetet, hava revisorerna föreslagit, att §§ 1, 2 och 9 i nu gällande instruktion måtte erhålla följande ändrade lydelse:

*Nuvarande lydelse.**Föreslagen lydelse.***Gemensamma bestämmelser.**

§ 1.

Riksdagens revisorer skola för den dem enligt 72 § riksdagsordningen åliggande granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sammanträda i riksdagens hus i Stockholm varje år den 16 september eller, om helgdag då inträffar, dagen där-
efter.

§ 2.

Vid revisorernas första sammanträde, vartill kallelse bör av fullmäktige i riksgäldskontoret utfärdas genom kungörelse i tidningar, föres ordet, intill dess ordförande valts, av den av revisorerna, som bevisat de flesta riksdagarna, och, om två eller flera revisorer deltagit i lika många riksdagar, av den bland dem, som är till levnadsåldern äldst.

Sedan revisorerna styrkt sin behörighet och ordförande blivit vald och intagit sin plats, anställs val av vice ordförande.

Båda valen skola ske med slutna sedlar. Vid lika röstetal skilje lotten.

§ 9.

Uppkommer, sedan lagtima riksdag är avslutad och innan revisorerna sammanträtt, hinder — — — revisionsförrättningen.

§ 1.

Så snart val av riksdagens revisorer förrättats, sammankalla kamrarnas talmän revisorerna till konstituerande sammanträde, varvid ordet föres, intill dess ordförandeval förrättats, av den av revisorerna, som bevisat de flesta riksdagarna, och, om två eller flera revisorer deltagit i lika många riksdagar, av den bland dem, som är till levnadsåren äldst.

Efter det att ordföranden blivit vald, anställs val av vice ordförande.

Båda valen skola ske med slutna sedlar. Vid lika röstetal skilje lotten.

Vid detta sammanträde äga revisorerna jämväl besluta om utseende av sekreterare och organisation av arbetet.

§ 2.

Därefter skola revisorerna för den dem enligt 72 § riksdagsordningen åliggande granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning efter i god tid utsända personliga kallelser sammanträda i riksdagens hus i Stockholm den 16 september, eller, om helgdag då inträffar, dagen där-
efter.

§ 9.

Uppkommer, sedan lagtima riksdag är avslutad och innan revisorerna jämlikt 2 § sammanträtt, hinder — — — revisionsförrättningen.

Utskottet.

Utskottet, som vill tillstyrka vad revisorerna under förevarande paragraf hemställt, får föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär, att Kungl. Maj:t måtte i vederbörlig ordning utfärda kungörelse om ändring i av revisorerna angivet avseende av §§ 1, 2 och 9 i den för revisorerna gällande instruktionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med godkännande av vad revisorerna föreslagit beträffande ändring i §§ 1, 2 och 9 i den för revisorerna gällande instruktionen i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla att Kungl. Maj:t ville i överensstämmelse härmed utfärda kungörelse i ämnet.

3:o) **Västerbygdens vattendomstol.** Under justitiedepartementet, § 4, hava revisorerna meddelat, att de vid besök å Västerbygdens vattendomstol i Vänersborg konstaterat, att till domstolen hörande handlingar och kartor m. m. förvarades i öppna trähyllor, och att brandfritt valv eller annat lämpligt förvaringsrum saknades (Del I sid. 13 och 14).

Revisorerna hava framhållit, att med hänsyn till den risk, som vid en eventuellt inträffande eldsvåda kunde föreligga för att domstolens akter skola bli skadade eller förstörda, därest de icke förvarades på ett ur brandsynpunkt fullt betryggande sätt, det enligt revisorernas uppfattning föreläge ett angeläget behov av att ändrade förhållanden i angivna hänseende komme till stånd.

Yttrande har avgivits av Västerbygdens vattendomstol (Del II sid. 6), som anslutit sig till vad revisorerna i detta ärende anført.

Utskottet.

Vad revisorerna framhållit giver vid handen, att vattendomstolens arkivförhållanden icke äro ordnade på ett tillfredsställande sätt. Angeläget synes därför vara att åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma en ur brandsynpunkt mera betryggande förvaring av det värdefulla arkivmaterialet. Utskottet anser sig emellertid kunna förutsätta, att ifrågavarande förhållande av vederbörande myndigheter beaktas.

Med hänsyn till frågans betydelse har utskottet dock ansett sig böra vad sålunda förekommit för riksdagen

omförmåla.

4:o) **Fångvårdens sinnessjukavdelningar.** Under justitiedepartementet, § 5, hava revisorerna med anledning av besök vid kronohäktet i Västervik gjort vissa uttalanden angående beläggningen å fångvårdens sinnessjukavdelningar (Del I sid. 14—17).

Revisorerna, som konstaterat, att medan fångvårdsstyrelsen för sinnessjukvårdens räkning förfogar över 231 platser, voro den 1 november 1936 sam-

manlagt 280 personer intagna å sinnessjukavdelningarna, hava gjort följande allmänna uttalande:

Såsom av det föregående framgår har antalet straffriförklarade under de senaste åren ständigt ökat. Särskilt under innevarande år har stegringen varit påfallande. Siffran 187, avseende den 1 november 1936, angiver sålunda det högsta antalet straffriförklarade, som hittills registrerats inom fångvården. Om man helt bortser från att straffriförklaring numera faktiskt sker i en betydligt vidgad omfattning, synes denna höga beläggning enligt revisorernas uppfattning till stor del vara beroende på att den planerade utbyggnaden av den statliga sinnessjukvården icke kommit till stånd i avsedd omfattning. Revisorerna ifrågasätta jämväl huruvida icke i 72 § av Kungl. Maj:ts stadga den 19 september 1929 (nr 328) angående sinnessjukvården i riket meddelade föreskrifter kunna vara en bidragande orsak till att fördröja överflyttningar till de allmänna sinnessjukhusen av patienter från fångvårdens sinnessjukavdelningar. Enligt nämnda stadgande skall nämligen företräde till intagning å visst sinnessjukhus alltid lämnas åt den, av vars uppträdande uppenbarligen framgår, att han är farlig för eget eller annans liv och som icke är intagen å sinnessjukhus eller efter straffriförklaring för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården. Att för övrigt intagandet på de allmänna sinnessjukhusen av kriminalpatienter kan — sett från dessa sjukhus synpunkter — te sig mindre tilltalande, ligger i sakens natur.

Av sist angivna tablå framgår vidare, att totala antalet intagna å fångvårdens sinnessjukavdelningar den 1 november 1936 uppgick till 280. Då det ordinära antalet platser, såsom förut nämnts, uppgår till 231, föreligger en överbeläggning med inemot 50 intagna, därav å sinnessjukavdelningen å centralfängelset å Härlanda med 2, i Malmö med 6, i Härnösand med 3, i Växjö med 16, å straffängelset i Jönköping med 10, å kronohäktet i Västerвик med 18 och i Ystad med 2. Centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning var däremot vid angivna tidpunkt icke till fullo utnyttjad, enär av 60 platser allenast 52 voro belagda. Härtill kommer emellertid enligt vad revisorerna erfarit ytterligare omkring ett tjugutal sinnessjuka fångar eller på fri fot varande straffriförklarade, som anmälts till erhållande av plats på fångvårdens sinnessjukavdelningar. Att å avdelningarna för närvarande kunna vårdas ända upp till 50 personer mera än vad avdelningarna normalt äro avsedda för, lär enligt vunna upplysningar bero därpå, att alla tillgängliga utrymmen tagits i anspråk för ändamålet — i vissa fall även vanliga fängelseceller — samt att de intagna understundom sammanföras två och två i celler, som ursprungligen avsetts som ensamrum.

Förutom hygieniska och andra olägenheter, som givetvis bliva en följd av angivna förhållanden, medför bristen på vårdplatser även andra nackdelar. Sålunda måste rannsakningsfångar, som hänvisats till undersökning i fråga om sinnesbeskaffenheten, ofta vänta avsevärd tid i vanligt häkte, innan de kunna intagas å sinnessjukavdelning. Härav uppkommer dröjsmål med utlåtandenas avgivande och därmed förlängd rannsakingstid för den häktade. Platsbristen har vidare till följd, att sinnessjuka eller sinnesoroliga fångar endast i ringa omfattning kunna beredas den vård, som deras hälsotillstånd kräver, samt att fångvården vanligen endast efter lång tidsutdräkt kan mottaga sådana personer, vilka utan att vara häktade blivit straffriförklarade och äro i behov av sinnessjukvård och för vilka plats ej kunnat beredas å de vanliga sinnessjukhusen.

Revisorerna, som finna de nuvarande förhållandena i avseende å den av fångvårdsstyrelsen omhänderhavda sinnessjukvården i angivna hänseende

mindre tillfredsställande, anse sig icke kunna underlåta att framhålla behovet av att en förbättring inom nämnda område kommer till stånd. Detta kan givetvis ernås antingen genom inredande av nya sinnessjukavdelningar i fängelserna eller utbyggande av redan befintliga avdelningar. En annan utväg erbjuder en centralisering till en särskild anstalt av nämnda vård och dess avskiljande från den allmänna sinnessjukvården, vilket ur såväl ekonomiska som vårdsynpunkter ansetts kunna innebära vissa fördelar.

Yttrande har avgivits av fångvårdsstyrelsen (Del II sid. 6—8), som erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 oktober 1935 uppdragit åt fångvårdsstyrelsen att i samråd med de s. k. abnormsakkunniga verkställa förberedande utredning angående bland annat möjligheten att i anslutning till en planerad, ny förvarings- och interneringsanstalt inrätta en sinnessjukavdelning för fångvården. Fångvårdsstyrelsen har meddelat, att styrelsen för närvarande undersöker, i vad mån en ökning av antalet vårdplatser kan erhållas. Härigenom kunna emellertid enligt fångvårdsstyrelsens mening endast tillfälliga lättnader beredas. Hur frågan om förvarande av straffriförklarade m. fl. slutgiltigt skall ordnas, blir beroende på resultatet av pågående utredningar, bland annat den ovannämnda, av Kungl. Maj:t den 25 oktober 1935 anbefallda utredningen. I samband med sistnämnda utredning syntes det styrelsen böra undersökas, i vad mån nu gällande bestämmelser angående inlagande å sinnessjukhus (72 § i stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket; jfr riksdagens skrivelse den 10 mars 1931, nr 2 A, sid. 12) böra ändras för att möjliggöra, att straffriförklarade kunna snabbare än vad nu är fallet överföras från sinnessjukavdelning vid fångvården till allmänt sinnessjukhus.

Utskottet.

Såsom av den av revisorerna verkställda utredningen framgår, äro åtskilliga förhållanden inom den av fångvårdsstyrelsen omhändertagna sinnessjukvården icke tillfredsställande. Då brist på vårdplatser inom den statliga sinnessjukvården alltjämt råder och antalet straffriförklarade under de senaste åren stegrats, har en betydande överbeläggning uppstått å fångvårdens sinnessjukavdelningar, vilket i skilda avseenden medför uppenbara olägenheter. En förbättring härutinnan synes vara i hög grad av behovet påkallad.

På sätt fångvårdsstyrelsen i sitt yttrande framhållit, pågå för närvarande utredningar i syfte att åstadkomma ändrade förhållanden på berörda område. Då frågan alltså är föremål för uppmärksamhet från vederbörandes sida, synes någon särskild riksdagens åtgärd icke nu vara erforderlig.

Vad emellertid i ärendet förekommit har utskottet dock ansett vara av den allmänna vikt och betydelse, att utskottet velat detsamma för riksdagen

omförmåla.

5:o) **Utrikesdepartementets räkenskaper.** Under utrikesdepartementet, § 8, hava revisorerna meddelat, att de vid granskning av utrikesdepartementets räkenskaper för budgetåret 1935/1936 i avsende å redovisningen i inkomst- och utgiftsböckerna uppmärksammat vissa förhållanden (Del I sid. 21—26), vilka givit revisorerna anledning till följande allmänna uttalande.

Inkomsterna och utgifterna å avlönings- och omkostnadsanslagen redovisas i endast en kolumn för vardera anslaget. Sagda kolumner hava således icke uppdelats i enlighet med gällande stater eller eljest meddelade föreskrifter. De uppgifter, som härutinnan lämnas i textkolumnen, kunna icke anses vara tillfyllest. Vidare hava i vissa kolumner sammanförts medel hänförliga till olika titlar och anslag. De å dylika samlingskonton sammanförda posterna hava ej heller i inkomst- och utgiftsböckerna på annat sätt fördelats å olika konton. Sålunda redovisas i kolumnen för fonder och diverse medel poster avseende olika slag av inkomster och utgifter för statens allmänna fastighetsfond, pensionsavgifter, Johnssonska donationsfondens medel, bidrag till internationell kommission i Brüssel för sjöfartskongresser, bidrag till byrån för uppgörande av standardvärldskarta, bidrag till uppehållande vid universitetet i Reykjavik av en professur i svenska m. m. I en kolumn redovisas utgifter under II, V, VI och VII huvudtitlarna och i en annan kolumn utgifter, tillhörande VIII, IX, X och XI huvudtitlarna. Det har härigenom visat sig vara förenat med synnerligen stora svårigheter att med ledning av inkomst- och utgiftsböckerna erhålla månadssummorna för inkomster och utgifter å samtliga i kassarapporterna och huvudboken redovisade konton. Vidare har iakttagits, att bokföring verkstälts i kolumner, vilka varit helt i avsaknad av anslags- eller kontobeteckning. Då i de flesta fall icke heller uppgifterna i textkolumnen lämna tillräcklig ledning i fråga om det konto som avses, medför detta svårigheter vid kontrollen av anslagsbelastningen. Inkomst- och utgiftsböckerna hava således icke — såsom rätteligen bort ske — direkt kunnat ligga till grund för redovisningen i kassarapporterna och huvudboken. Detta förhållande förutsätter givetvis, att vederbörande räkenskapsförare fört särskild specialliggare. Denna tillhör emellertid ej den officiella räkenskapen, men har på begäran företetts revisorerna.

I nämnda specialliggare föres även i löpande följd förteckning över utgivna och redovisade förskott. Då utrikesdepartementets förskottsrörelse är av stor omfattning, synes det möta vissa svårigheter att med ledning av sagda förteckning konstatera, huru stort belopp som å varje särskilt förskott kvarstår oredovisat vid ett visst tillfälle. Därest förskottsbok föres med upplägg för varje förskottstagare, avhjälpes nämnda missförhållande, varjämte lättare kan överblickas, att förskott icke kvarstår oredovisat under onödigt lång tid. I detta sammanhang vilja revisorerna omnämna, att enligt en huvudboken bilagd förteckning över den 30 juni 1936 utestående »övriga förskott», avseende huvudsakligen flyttnings-, magasinerings- och resekostnader, balanserats till följande budgetår ett sammanlagt belopp av 253,665 kronor 48 öre. Bland dessa förskott ingår ett den 15 november 1933 till ett handelsråd utanordnat förskott å 313 kronor 80 öre, avseende magasineringskostnad.

De i räkenskaperna verkställda omföringarna hava icke bokförts i enlighet med allmänt vedertagna principer. Sålunda hava i utgiftsboken vid olika tillfällen under månaden bokförda omföringar sammanförts i inkomstboken till en omföringspost vid månadens slut. Då icke i utgiftsbokens textkolumn angivits, till vilken eller vilka titlar vederbörande belopp skolat om-

föras, och inkomstboken i regel icke heller lämnar upplysning härom, hava i de flesta fall omföringarna icke kunnat kontrolleras.

Särskilt stora svårigheter äro förenade med granskningen av utgifterna å titeln »medel tillhörande diverse mål». Å denna titel redovisas, bland annat, vissa arvsmedel, kostnader för efterforskning, underhållsbidrag, sjömansmedel, införselmedel samt utgifter för enskilda. Kontrollering av omföringsvis avförda och uppdebiterade belopp å denna titel synes svårligen kunna genomföras med ledning av de i räkenskaperna lämnade uppgifterna. Beträffande särskilt utbetalning av införselmedel, som verifierats genom biläggande av införselbeslutet, torde få erinras, att desamma enligt gällande föreskrifter böra redovisas på sådant sätt, att upplysning icke gives om den befattningshavare, i vilkens avlöning införsel beviljats.

Revisorerna hava jämväl uppmärksammat, att inkomst- och utgiftsböckernas månadssummor icke successivt hopsummerats från månad till månad, såsom lämpligen bör ske.

Granskningen av verifikationer och anordningshandlingar har även givit revisorerna anledning till vissa erinringar.

Å inkomstverifikationerna (levereringsreversalen) finnes som regel icke angivet, vad de däri upptagna beloppen avse, vem som är den egentlige inbetalaren, och vilken titel beloppen skola tillgodoföras. Härigenom försvåras i hög grad kontrollen över inkomsterna.

Av chefen för personal- och administrativa avdelningen beslutade utanordningar sammanföras under särskild anordningslista. Bland de till anordning hörande verifikationerna finnas emellertid inlagda till andra utbetalningar hänförliga verifikationer, en omständighet som bidrager till att minska överskådligheten över räkenskapsmaterialet. Beträffande vissa slag av utgifter såsom förskott och »medel i diverse mål» finnas så vitt verifikationerna utvisa anordningsbeslut icke meddelade. Icke heller ingå de i anordningslista. Arvsmedel uppföras endast å en specifikation, vilken emellertid saknar påteckning om utbetalningsbeslut. Å utgiftsverifikationerna — med undantag för arvs- och ersättningsbyråns anordningar avseende gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar — anges icke, vilken titel beloppet skall belasta, varjämte utgiftens art samt grunden för densamma i regel icke klart framgå. Verifieringen är sålunda, såvitt revisorerna kunnat finna, som regel alltför knapphändig.

Att i de fall, då utbetalning skett i utländsk valuta och fördenskull omräkning till svensk valuta nödvändiggjorts, uträkningen härav liksom räkningens definitiva belopp antecknats endast med blyerts, finna revisorerna ur ordnings- och kontrollsynpunkt mindre tillfredsställande.

Beträffande avlöningslistorna för utrikesdepartementets personal har iakttagits, att desamma icke äro försedda med särskild kolumn för semester, tjänstledighet och dylikt, samt att — i motsats till vad som i regel är fallet inom allmänna civilförvaltningen — befattningshavarnas semester ej kommer till synes i avlöningslistan, en omständighet, som enligt revisorernas uppfattning omöjliggör fullständig kontroll över avlöningsutbetalningarna.

Revisorerna vilja jämväl erinra därom, att förteckning över i utrikesdepartementets lokaler eller ännorstädes befintliga, för statsmedel inköpta möbler och därmed jämförliga värdefullare inventarier, varom förmäles i kungörelsen den 20 maj 1881 (nr 28), icke finnes bifogad räkenskaperna.

Såsom av det ovanstående framgår måste det sätt, på vilket medelsredovisningen nu är ordnad, medföra, att en granskning av räkenskaperna såväl formellt som kameralt är förbunden med betydande svårigheter. Revisorerna anse därför av behovet påkallat, att bokföringsschemat och veri-

fieringen av inkomsterna och utgifterna utformas, så att möjlighet ernås till större överskådlighet och effektivare kontroll över räkenskaperna, än vad hittills synes hava varit förhållandet.

Vad revisorerna anfört rörande de iakttagelser, de gjort vid den av dem verkställda granskningen av utrikesdepartementets räkenskaper, synes giva vid handen, att den nuvarande medelsredovisningen inom utrikesdepartementet icke är ordnad på ett tillfredsställande sätt. Enligt utskottets mening bör, på sätt revisorerna framhållit, bokföringsschemat och verifieringen av inkomsterna och utgifterna formas så, att möjlighet ernås till större överskådlighet och effektivare kontroll över räkenskaperna än vad som hittills varit fallet. Utskottet.

Då utskottet har anledning antaga, att ändring i här berörda avseenden kommer att vidtagas utan att någon åtgärd från riksdagens sida erfordras, har utskottet nu allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmäla.

6:o) Bestridande av kostnader för understödsnämnden för rysslandssvenskar. Under utrikesdepartementet, § 9, hava revisorerna meddelat, att de vid granskning av utrikesdepartementets räkenskaper för budgetåret 1935/1936 uppmärksammat, att kostnaderna för ersättning till ledamöterna i understödsnämnden för rysslandssvenskar och vissa expenskostnader bestritts dels av tredje huvudtiteln anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, dels ock av samma huvudtitels anslag till extra utgifter (Del I sid. 26 och 27).

Revisorerna, som ansett, att nämnda båda anslag icke äro avsedda att bestrida utgifter av förberörda slag, hava ifrågasatt, huruvida icke kostnaderna för understödsnämnden i stället böra bestridas av den s. k. understödsfonden för rysslandssvenskar, eller, därest denna fond icke anses kunna därtill lämna tillgång, från särskilt under tredje huvudtiteln anvisat anslag.

Den av revisorerna behandlade frågan har upptagits av Kungl. Maj:t, som i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag hemställt, att för bestridande av här ifrågavarande kostnader måtte för nästa budgetår anvisas under tredje huvudtiteln ett anslag av 7,000 kronor. Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag har numera av riksdagen bifallits (jfr statsutskottets utlåtande nr 3, p. 21); varom utskottet velat här

erinra.

7:o) Vissa kontrollkostnader vid byggandet av jagaren Göteborg. Under försvarsdepartementet, § 12, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande utbetald gottgörelse till marinens byggnadskontrollanter (Del I sid. 37—41).

Revisorerna hava meddelat, att genom kontrakt den 31 oktober 1933, avslu-

lat mellan marinförvaltningen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena sidan, samt aktiebolaget Göta-averken i Göteborg, å andra sidan, nämnda aktiebolag åtagit sig att på i kontraktet närmare angivna villkor för kronans räkning utföra byggandet av jagaren Göteborg.

Till kontrollant beträffande vissa av de arbeten m. m. aktiebolaget Göta-averken enligt förenämnda byggnadskontrakt åtagit sig att utföra förordnade marinförvaltningen mariningenjören E.; samt till kontrollant för det hos aktiebolaget de Laval's ångturbin, Saltsjö-Järsla, under tillverkning varande, för nämnda jagare avsedda turbinmaskineriet, mariningenjören av 1:a graden vid mariningenjörkåren S.

Förenämnda mariningenjörer hava Stockholm såsom ordinarie tjänstgöringsort och uppbära följaktligen lön efter dyrortsgrupp G samt provisoriskt dyrortstillägg.

På därom av marinförvaltningen gjorda framställningar, vari framhölls, att såväl E:s som S:s tjänstgöring som kontrollanter komme att omfatta en tidrymd av mer än tolv månader samt att de under nämnda tid komme att å byggnadsplatserna åtnjuta bostad in natura på kronans bekostnad, beslöt Kungl. Maj:t, att desamma skulle under hela ifrågavarande tjänstgöring få åtnjuta tjänstgöringstraktamente. En till S:s förfogande ställd maskinistunderofficer skulle under enahanda förhållanden jämlikt Kungl. Maj:ts beslut jämväl äga åtnjuta tjänstgöringstraktamente.

Revisorerna, som lämnat en redogörelse för de i här angivna fall tillämpliga föreskrifterna i tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena, hava gjort följande allmänna uttalande.

Till grund för ovan återopade föreskrifter i tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena synes ligga den tanken, att en beställningshavare — militär eller civilmilitär — som kommenderats eller förordnats tjänstgöra utom den ordinarie tjänstgöringsorten allenast under kortare tid, i allmänhet understigande ett år, bör med bibehållande av sin ordinarie tjänstgöringsort erhålla ersättning för de av den tillfälliga tjänstgöringen föranledda merkostnaderna i form av tjänstgöringstraktamente. Under fullgörande av uppdrag, vilket tager så lång tid i anspråk, att en flyttning till tjänstgöringsorten är påkallad, har beställningshavaren i regel ansetts böra erhålla lön efter tjänstgöringsortens ortsgroup ävensom ersättning för de med flyttning till nämnda ort förenade kostnaderna. Ehuru de åt nu ifrågavarande beställningshavare meddelade kontrollantuppdragen varit av årslång varaktighet, hava kontrollanterna ifråga ansetts böra bibehålla Stockholm såsom ordinarie tjänstgöringsort, vilket föranlett, att de förutom lön efter Stockholms ortsgroup jämte dyrortstillägg kommit i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente. I kraft av det med vederbörande leverantör avslutade kontraktet hava de därjämte erhållit fri bostad till värde av 3,500 kronor eller bostadsersättning med samma belopp för år eller det högsta belopp, som enligt marinförvaltningens härutinnan meddelade föreskrifter kan utgå.

Vad särskilt angår mariningenjören S. hava revisorerna funnit det anmärkningsvärt, att han icke, såsom i kontraktet förutsatts, anvisats bostad i eller invid Saltsjö-Järsla, varest kontrollen skolat utövas, utan på omkring 10 kilometers avstånd från arbetsplatsen. Då S. sålunda i allt fall icke varit bosatt vid leverantörens verkstäder, synes han lika väl kunnat vara bosatt å sin ordinarie tjänstgöringsort, Stockholm, i vilket fall han haft allenast omkring

7 kilometers väg till verkstäderna, räknat från Stockholms centrala delar. Därest S. varit bosatt å sistnämnda ort, hade han givetvis icke kunnat göra anspråk på vare sig tjänstgöringstraktamente eller bostadsersättning. Den ovan nämnda omständigheten, att S. i så stor utsträckning befunnit sig på tjänsteresor, synes även tala för, att han utan större olägenhet ur tjänstesynpunkt kunnat vara bosatt i Stockholm.

Revisorerna finna även de för kontrollanterna utgivna bostadsersättningarna i och för sig rikligt tillmätta.

Särskilt med beaktande av de principer för avlöningsberäkning, som enligt vad ovan nämnts i allmänhet tillämpas i fråga om militär- och civilmilitär personal, som på grund av långvariga tjänsteuppdrag fått sig särskild tjänstgöringsort anvisad, synas nu ifrågavarande kontrollanter få anses intaga en särskilt gynnad ställning.

Vad sålunda förekommit giva revisorerna anledning förorda, att det måtte tagas under övervägande, huruvida icke för framtiden marinens byggnadskontrollanter vid fullgörande av uppdrag av längre varaktighet å annan ort än egen förläggningsort böra erhålla förändrad tjänstgöringsort, i vilket fall de i avseende å dem tillkommande lön bliva hänförliga till den ortsgrupp, som omfattar tjänstgöringsorten, och erhålla flyttningersättning till sistnämnda ort.

Revisorerna, som ingalunda bortse från att det kan vara av behovet påkallat att i kontrakt om fartygsbyggnad intages bestämmelse om skyldighet för vederbörande leverantör att tillhandahålla kontrollant bostad, anse emellertid, att sådana skäl knappast föreligga, som kunna motivera, att statsverket för framtiden ersätter bostadskostnader av nu angivet slag.

En anordning i den av revisorerna sålunda antydda riktningen skulle medföra icke oväsentligt minskade utgifter för statsverket, utan att, såvitt revisorerna kunna finna, statens eller förrättningsmannens berättigade intressen därigenom trädas för nära.

Förklaring har avgivits av marinförvaltningen (Del II sid. 13—15), som meddelat, att den av revisorerna behandlade frågan rörande gottgörelse till marinens byggnadskontrollanter tidigare varit föremål för övervägande inom ämbetsverket. Marinförvaltningen hade därvid kommit till den uppfattningen, att uppdraget att vara kontrollant vid fartygsförband icke borde föranleda placering till ordinarie tjänstgöring å byggnadsorten. Vad anginge det av revisorerna påtalade förhållandet, att mariningenjör S. icke anvisats bostad i eller invid Saltsjö-Järsla, varest kontrollen skolat utövas vid Aktiebolaget de Laval's ångturbins verkstäder, framhöll ämbetsverket, att lämplig bostad icke kunde av leverantören ställas till förfogande vid Saltsjö-Järsla, varför han fick åtnöjas med bostad i Neglinge.

Utskottet, som icke vill förringa den stora betydelse, som måste tillmätas kontrollen vid byggandet av krigsfartyg, har dock icke kunnat undgå finna, att i de av revisorerna påtalade fallen marinens byggnadskontrollanter kommit att intaga en i ekonomiskt avseende särskilt gynnad ställning. Vad beträffar mariningenjören S. måste det enligt utskottets mening betraktas som synnerligen anmärkningsvärt, att, då, såsom marinförvaltningen i sin förklaring i ärendet uppgivit, bostad icke kunnat anvisas honom i Saltsjö-Järsla, där kontrollen skolat utövas, han icke i stället fått kvarstanna i Stockholm, i vilket

Utskottet.

senare fall han icke kunnat göra anspråk på vare sig tjänstgöringstraktamente eller bostadsersättning.

Vad av revisorerna i detta ärende anförts har övertygat utskottet om behovet av ändrade grunder i fråga om gottgörelse åt marinens byggnadskontrollanter. Revisorerna hava i sådant hänseende ifrågasatt, huruvida icke för framtiden nämnda kontrollanter vid fullgörande av uppdrag av längre varaktighet å annan ort än egen förläggningssort borde erhålla förändrad tjänstgöringsort, i vilket fall de i avseende å dem tillkommande lön bleve hänförliga till den ortsgrupp, som omfattade tjänstgöringsorten, och erhöle flyttningersättning till sistnämnda ort. En annan tänkbar lösning vore enligt utskottets mening, att kontrollant vid tjänstgöring å annan ort än förläggningssorten tillerkändes särskilt arvode utöver lönen jämte flyttningersättning. Även en kombination i någon form av dessa två utvägar syntes utskottet vara möjlig.

Då det här gäller icke oväsentliga utgifter för statsverket, synes den föreliggande frågan böra göras till föremål för övervägande, och anser sig utskottet förty böra föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t gör framställning härom.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om ändrade grunder för gottgörelse åt marinens byggnadskontrollanter.

8:o) Ersättning under flygtjänstgöring och i anledning av olycksfall under sådan tjänstgöring. Under försvarsdepartementet, § 14, hava revisorerna meddelat, att de verkställt utredning rörande de ersättningar, som i olika former tillkomma den i flygtjänst sysselsatta militära personalen ävensom efterlevande efter vid flygolyckor omkommen militärpersonal (Del I sid. 44—57).

Revisorerna hava till nämnda utredning knutit följande allmänna uttalande:

De föreskrifter angående flygtillägg, vilka meddelades i kungl. brevet den 23 december 1926, hava förklarats vara av provisorisk karaktär, och skulle flygtilläggen i dess nuvarande form endast utgå, intill dess i samband med regleringen av de militära pensionsfrågorna prövning ägt rum av frågan angående beredande av skäligt understöd åt personal, som drabbats av olycksfall vid flygning eller, där sådant olycksfall medfört döden, åt den avlidnes efterlevande. Numera hava tjänstepensionsförhållandena för försvarsväsendets personal ordnats och även frågan om familjepension blivit i huvudsak reglerad. Spörsmålet om beredande av särskild ersättning åt vid flygolyckor skadad personal eller, vid dödsfall, deras efterlevande, har emellertid icke i samband därmed upptagits till särskild prövning. Det synes för närvarande icke heller vara avsett att vidtaga ändringar i grunderna för flygtilläggs utgående. Enligt 1936 års försvarsbeslut har nämligen — så vitt framgår av kostnadsberäkningarna för flygvapnets övningar — förutsatts, att särskilda förmåner under flygtjänstgöring skulle komma att utgå enligt nu gällande grunder. Det torde i detta sammanhang få erinras därom, att enligt flygvapnets räkenskaper för budgetåret 1935/1936 i kostnader för

flygtillägg utgått tillhopa 609,109 kronor 67 öre. Motsvarande kostnader enligt den nya försvarsorganisationen hava beräknats till 1,630,000 kronor.

Generella grunder efter vilka ersättning bör utgå till omkommen flygpersonals efterlevande hava emellertid hittills icke fastställts, ehuru väl pensionsförhållandena för försvarsväsendets personal såsom förut nämnts blivit reglerade, utan har riksdagen efter framställning från vederbörande prövat varje särskilt fall med hänsyn till de föreliggande omständigheterna. Visserligen hava framställningar i sådant syfte hittills av riksdagen bifallits, men kvar står dock ett visst osäkerhetstillstånd för flygpersonalens anhöriga, så länge åtgärder icke äro vidtagna för att i görligaste mån trygga dessas ställning vid olycksfall med invaliditet eller dödlig utgång till följd under en verksamhet, vilken innebär avsevärt större olycksfallsrisker än annan sysselsättning i statens tjänst. Flygvapnets utbyggande enligt 1936 års försvarsbeslut kommer emellertid att medföra en avsevärd ökning av antalet flygningar och av den i flygtjänst sysselsatta personalen. Därav kan givetvis en stegring i antalet olycksfall bliva följden, ett förhållande som i sin tur kan medföra, att de fall, då framställningar komma att göras till riksdagen om särskilt understöd, ävenledes bliva talrikare än hittills varit fallet. De ekonomiska konsekvenserna för statsverket av dessa förhållanden kunna därför också bliva betydligt kännbarare än vad de för närvarande äro.

Revisorerna vilja även erinra därom, att riksdagen vid särskilda tillfällen framhållit önskvärdheten av att enhetliga grunder kunde genomföras för beviljande av understöd åt genom olyckshändelse under flygtjänstgöring omkomna militära befattningshavares efterlevande.

I anslutning till vad sålunda anförts vilja revisorerna, utan att närmare ingå på frågan om de nuvarande flygtilläggen kunna anses väl avvägda med hänsyn till de med desamma avsedda syftemålen, framhålla, att enligt revisorernas uppfattning den till flygtjänst kommenderade personalens särskilda förmåner synas även böra omfatta särskild ersättning i form av livräntor, avsedda att utgå dels till beställningshavaren själv, därest han till följd av invaliditet ådragen vid olycksfall under flygtjänstgöring nödgas avgå ur tjänst, dels till efterlevande, därest sådant olycksfall medfört döden. Frågan om denna ersättning sammanhänger givetvis med frågan om övriga särskilda förmåner, som kunna anses böra utgå till i flygtjänstgöring sysselsatt personal. Med hänsyn härtill och ovan angivna förhållanden anse revisorerna, att bestämmandet av formen för särskild ersättning under flygtjänstgöring snarast möjligt bör bli va föremål för en allsidig utredning.

Yttrande har avgivits av flygförvaltningen (Del II sid. 16), som tillstyrkt den av revisorerna begärda utredningen.

Såsom revisorerna erinrat hava några generella grunder, efter vilka ersättning bör utgå till omkommen flygpersonals efterlevande, icke fastställts, oaktat pensionsförhållandena för försvarsväsendets personal numera äro reglerade. Framställningar om utbekommande av dylik ersättning hava i stället från fall till fall prövats av riksdagen. Att detta för flygpersonalens anhöriga medfört ett osäkerhetstillstånd torde vara uppenbart. Genomförandet av enhetliga grunder på ifrågavarande område synes utskottet — ej minst ur synpunkten att trygga personalens rekrytering — vara i hög grad påkallat. Erinras må också därom, att denna fråga tidigare varit föremål för riksda-

Utskottet.

gens prövning och att riksdagen då uttalat sig för önskvärdheten, att en utredning i ärendet skulle komma till stånd.

Utskottet finner vägande skäl tala för att beträffande den militära flygpersonalen frågan om rätt till ersättning åt efterlevande ävensom vid invaliditet klarlägges och grunderna härför fastställas. Då emellertid detta spörsmål sammanhänger med frågan om de övriga särskilda löneförmåner, som utgå till berörda personal, synes utskottet utredningen böra omfatta samtliga de ersättningar, som anses böra tillkomma denna personal.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning ifråga om bestämmandet av formen för särskild ersättning till i flygtjänstgöring sysselsatt militär personal.

9:o) **Vissa avskrivningsfrågor.** Under socialdepartementet, § 22, hava revisorerna framställt vissa erinringar rörande handläggningen av ett ärende inom överståthållarämbetet angående av poliskamreraren Arvid Levander i hans tidigare innehavda befattning såsom andre stadsfogde i Stockholm begångna förskingringar (Del I sid. 76—82).

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Revisorerna vilja erinra därom, att, då det gäller ersättning för förskingrade medel, däri statsmedel och andra allmänna medel ingå, frågan om ersättning för de förskingrade medlen — i den mån sådan ersättning på grund av gällande bestämmelser kan utgå — samt om avskrivning av vissa förskingrade statsmedel hittills pläгат handläggas i samband med frågan, huruvida fel eller försummelse av någon tjänsteman kunnat giva anledning till eller möjliggjort förskingringarna. Dylika ärenden avgöras av Kungl. Maj:t efter framställning från vederbörande myndighet samt efter hörande av statskontoret och riksräkenskapsverket samt justitiekanslersämbetet. Härigenom har såväl ersättningsfrågan som ansvarsfrågan kommit under Kungl. Maj:ts bedömande.

I ovan angivna fall har överståthållarämbetet direkt till justitiekanslersämbetet anmält de åtgärder, som av överståthållarämbetet ansetts böra vidtagas på grund av de Levanderska förskingringarna. Justitiekanslersämbetet torde i anledning av denna anmälan genom sitt beslut att låta bero vid vad i ärendet förekommit för sitt vidkommande få anses hava fattat ståndpunkt i ansvarsfrågan. I föreliggande fall synes — särskilt i betraktande av att enligt vad revisorerna erfarit en förskingring tidigare skett av medel, som stått under Levanders kontroll — ett frångående av den i allmänhet i dylika fall tillämpade regeln icke hava bort ske.

Genom den handläggning, detta förskingringsärende sålunda kommit att få, kvarstår dock efter justitiekanslersämbetets ovannämnda beslut fortfarande oreglerad frågan om vilka åtgärder, som skola vidtagas för avskrivning av det betydande belopp av statsmedel, som av Levander förskingrats i den mån icke för någon del av beloppet tackning kan beredas.

Revisorerna, som erfarit att riksräkenskapsverket hos Kungl. Maj:t anmält, att verket under vissa år då dessa förskingringar ägt rum, ej medhunnit granskning av överståthållarämbetets räkenskaper, hava emellertid fäst sig vid vad överståthållarämbetet anfört till försvar för sin underlåtenhet att

verkställa stadgade inventeringar, innefattande jämväl att ämbetets uppmärksamhet icke kommit att fästas på frågan om inventeringar även av det skälet att det »måste anses som en olycklig tillfällighet att i förevarande fall riksräkenskapsverket icke uppmärksammat, att inventeringsprotokoll uteblivit». För sin del kunna revisorerna icke godkänna en förklaring av denna art. Revisorerna hava särskilt uppmärksammat det tillvägagångssätt, som här ägt rum, i all synnerhet som en vidare tillämpning därav kan medföra betänkliga konsekvenser. För sin del göra revisorerna gällande att, då förskingring av statsmedel äger rum, anmälan härom i varje fall skall göras till Kungl. Maj:t, som då — oberoende av huruvida åtal sker — blir satt i tillfälle att taga ställning till frågan i hela dess omfattning.

Förklaring har avgivits av överståthållarämbetet (Del II sid. 34—38), som uttalat, att någon föreskrift att jämväl till Kungl. Maj:t göra anmälan om oredlighet med avseende å omhänderhavda medel icke förefinnes i gällande författningar.

Under finansdepartementet, § 39, hava revisorerna vidare framställt vissa erinringar rörande gällande bestämmelser angående avskrivning av statens fordringar (Del I, sid. 150—156).

Revisorerna hava erinrat därom, att i fråga om avskrivning i statens räkenskaper gäller ännu ehuru med vissa ändringar en av Kungl. Maj:t den 11 december 1830 i ämnet utfärdad förordning. Revisorerna, som lämnat en närmare redogörelse för innebörden av förordningens bestämmelser, hava i anslutning härtill gjort följande allmänna uttalande:

Såsom av det ovanstående framgår reglerades genom 1830 års förordning allmänna verks och myndigheters rätt till extra ordinarie avskrivning. Vad däremot angår Kungl. Maj:ts befogenhet att bevilja avskrivningar saknas bestämmelser i ämnet. Detta har vållat en viss osäkerhet vid Kungl. Maj:ts behandling av avskrivningsfrågor. Nämnda förhållande har vid flera tillfällen påtalats av vederbörande myndigheter. Sålunda har statskontoret i utlåtande den 18 juni 1927 i visst ärende angående befrielse från skyldighet att inbetala vissa anmärkningsbelopp framhållit den brist på enhetlighet som gjort sig gällande i Kungl. Maj:ts beslut i dylika frågor.

Vad beträffar bestämmelserna i 1830 års förordning synes det revisorerna uppenbart, att desamma äro föråldrade och i hög grad svårtolkade. Detta förhållande, ävensom bristen på kompletterande bestämmelser på hithörande områden, har givit anledning till ytterst olika förfaringssätt i avskrivningsärenden.

I detta sammanhang vilja revisorerna erinra därom, att 1902 års löneregleringskommitté i sitt den 18 juni 1904 avgivna betänkande med förslag till reglering av löneförhållandena vid kammarrätten uttalade, att det i 1830 års författning stadgade omständliga och tyngande förfaringssättet i verkligheten redan torde hava såsom otidsenligt till stor del kommit ur bruk och myndigheterna i stället anlita andra utvägar för att få förkomna effekter m. m. ur sina räkenskaper utförda. Det syntes därför löneregleringskommittén vara på tiden att även ur lagstiftningen avlägsna stadgandena i detta hänseende.

Revisorerna hava även lagt märke till, att avskrivning verkställts utan att förutsättningarna därför enligt förordningen varit för handen. Vidare har konstaterats, att sådan åtgärd vidtagits trots att varken denna förordning

torde hava varit tillämplig eller särskilt medgivande till avskrivning lämnats.

Revisorerna kunna i detta sammanhang icke heller underlåta att fästa uppmärksamheten på att enhetliga bestämmelser saknas rörande bokföringen av penningebalanser, som i förordningen avses. Denna omständighet har medfört, att vissa verk bokföra sådana balanser såsom fordringar, medan andra verk upptaga dylika belopp »inom linjen». Ytterligare andra verk bokföra överhuvud taget icke sådana belopp i sina huvudböcker.

Enligt revisorernas mening stå de nu omhandlade förhållandena icke i god överensstämmelse med ett välordnat redovisningsväsende. Revisorerna vilja därför framhålla önskvärdheten av att en omarbetning av hithörande bestämmelser kommer till stånd, varvid jämväl torde böra övervägas i vad mån icke ett klarläggande bör ske i fråga om Kungl. Maj:ts rätt att bevilja avskrivningar.

Yttranden hava avgivits av justitiekanslersämbetet, statskontoret och riksräkenskapsverket (Del II sid. 93—95).

Justitiekanslersämbetet har uttalat, att ämbetet saknade anledning avstyrka ifrågasatt omarbetning av gällande avskrivningsbestämmelser eller ett eventuellt reglerande av Kungl. Maj:ts befogenhet att bevilja avskrivningar.

Statskontoret och riksräkenskapsverket hava tillstyrkt revisorernas förslag.

Utskottet.

Såsom revisorerna under § 39 framhållit, äro nuvarande bestämmelser om allmänna verks och myndigheters rätt till extra ordinarie avskrivningar fastställda i 1830 års förordning i ämnet. Dessa bestämmelser äro i flera hänseenden föråldrade, varjämte bristen på kompletterande föreskrifter haft till följd, att olika förfaringssätt tillämpats. Vidkommande Kungl. Maj:ts rätt att göra avskrivningar saknas, såsom revisorerna framhållit, bestämmelser i ämnet, vilket medfört osäkerhet vid behandlingen av avskrivningsfrågor. Även i fråga om bokföringen av avskrivna belopp hava växlande principer följts. Uppenbart är, att dessa förhållanden äro i hög grad otillfredsställande. Såväl statskontoret som riksräkenskapsverket hava också ansett en utredning böra komma till stånd angående de åtgärder, som måste vidtagas för att åstadkomma en bättre ordning på detta område. Utskottet, som delar den sålunda uttalade uppfattningen om önskvärdheten av en utredning i nämnda hänseende, har ansett sig böra föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t gör framställning härom. Jämväl frågan om Kungl. Maj:ts rätt att göra avskrivningar synes lämpligen böra i samband därmed bliva föremål för närmare övervägande.

Vidkommande revisorernas under § 22 framställda anmärkning vill utskottet uttala, att jämväl enligt utskottets mening det måste ur principiell synpunkt anses riktigast, att, då det gäller ersättning för förskingrade stats- och andra allmänna medel, framställning göres av vederbörande myndighet till Kungl. Maj:t, som därigenom blir satt i tillfälle att fatta ståndpunkt till såväl ersättningsfrågan som ansvarsfrågan. Vid den utredning rörande omarbetning av bestämmelserna angående avskrivning av statens fordringar, som utskottet ovan föreslagit, synes jämväl den av revisorerna nu berörda frågan böra närmare klarläggas.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande omarbetning av bestämmelserna angående avskrivning av statens fordringar.

10:o) **Generalplan för vägbyggandet.** Under kommunikationsdepartementet, § 27, hava revisorerna meddelat, att de under sina resor iakttagit, att vägbyggandet inom landet är i flera avseenden icke tillfredsställande ordnat (Del I sid. 102 och 103).

Sålunda hava, framhålla revisorerna, vägbyggen företagits även där trafiken är ringa, under det att iordningställandet av mera behövliga vägar fått anstå. Även har förekommit, att huvudväg inom ett län icke inom rimlig tid erhållit fortsättning inom angränsande län. Anledningen härtill synes revisorerna åtminstone i åtskilliga fall hava varit, att arbetslösheten inom vissa orter haft en sådan omfattning, att vägarbeten måst igångsättas mera med hänsyn till arbetslöshetens lindrande än till vägväsendets ändamålsenliga tillgodoseende och trafikens omfattning. Vägarbetens utförande som reservarbeten har medfört jämväl andra olägenheter. En annan orsak till det nuvarande, mindre tillfredsställande tillståndet har varit att en centralt uppgjord generalplan för vägbyggandet saknats. Behovet av en dylik plan blir enligt revisorernas mening för varje år som går alltmera framträdande.

Enligt vad revisorerna inhämtat har inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorts en dylik generalplan, varför revisorerna förväntade, att densamma utan onödig tidsutdräkt kunde komma till tillämpning.

Yttrande har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (Del II sid. 60 och 61), som meddelat, att styrelsen inom det närmaste kommer att fastställa vilka vägar skola vara att anse såsom huvudvägar. Styrelsen skall därefter underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan, vilka av nämnda huvudvägar skola anses vara av synnerlig betydelse för den genomgående, långväga samfärdseln eller eljest av stor vikt ur trafiksynpunkt. Vidare har styrelsen meddelat, att i styrelsen äro under utarbetande nya normalbestämmelser och normalsektioner för vägbyggnader, vilket arbete beräknas föreligga färdigt under innevarande år. Styrelsen har slutligen framhållit, att jämlikt lagen om allmänna vägar, som trädde i kraft den 1 januari 1937, det tillkommer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöva den centrala tekniska och ekonomiska uppsikten över vägväsendet — en befogenhet, som tidigare icke varit intagen i väglagen — genom vilken befogenhet styrelsen numera fått förutsättningar för åstadkommande av en effektivare tillsyn å väghållningen jämväl i det av statsrevisorerna angivna syftet.

Utskottet vill erinra därom, att statsutskottet under punkt 15:o) av sitt utlåtande nr 6 framhöll, att med avseende å planläggningen och utförandet av vägföretag utskottet ville, i anslutning till väckta motioner, framhålla

Utskottet.

önskvärdheten av att från trafiksäkerhetens och den blivande sannolika trafikutvecklingens synpunkter onödiga och från kostnadssynpunkt alltför dvära vägrätningar förhindrades samt dessutom att vid förekommande ombyggnader av bygdevägar och andra mindre vägar borde användas billiga vägtyper, anpassade efter lokala behov och den påräkneliga trafiken. Utskottet förväntade därför, att Kungl. Maj:t ägnade denna fråga sin uppmärksamhet. Utskottets sålunda gjorda uttalande godkändes av riksdagen. Om vad sålunda förekommit har utskottet velat här

erinra.

11:o) **Väg inom två eller flera län.** Under kommunikationsdepartementet, § 29, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande anläggningen av en väg mellan Strängnäs—Enköping (Del I sid. 105—107).

Revisorerna hava inledningsvis återgivit ett uttalande av de år 1935 församlade revisorerna, varav framginge, att beträffande vägarbetet Strängnäs—Enköping avsikten varit att på kort tid skapa en huvudled över Mälarsearna mellan Södermanland och Uppland. Detta syfte hade emellertid icke vunnits, beroende på att de båda länsstyrelserna, som hade att fatta beslut om medelstillgången, tillämpat olika principer. Länsstyrelsen i Södermanlands län hade följt den ursprungliga planen att på kort tid iordningställa vägen, under det att länsstyrelsen i Uppsala län fördelat anslagen å en längre tidrymd. I anledning av ifrågavarande uttalande ifrågasatte statsutskottet vid 1936 års riksdag om icke för dylika fall befogenhet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att reglerande ingripa borde stadgas.

1936 års revisorer, som nu uppmärksammat, att liknande förhållanden förekomma även i fråga om vägen Uppsala—Heby—Sala, hava gjort följande allmänna uttalande:

Revisorerna, som besett vägen Strängnäs—Enköping, hava kunnat bekräfta riktigheten av de förra året gjorda iakttagelserna. Sedan 1935 års besök har bron över sundet mellan Strängnäs och Tosterön färdigbyggt och öppnats för allmän trafik. De inom Södermanland belägna delarna av denna huvudväg hava därigenom knutits samman och kunna nu med lätthet emottaga den trafik, för vilken denna väg är avsedd. Upplandsdelen är alltför lika krokig och smal och fyller icke de anspråk som måste ställas å en huvudväg. Den utgör en bjärt kontrast till Sörmlandsdelen. Det kvarstår alltför alltför syftet att på kort tid skapa en huvudled över Mälarsearna mellan Södermanland och Uppland icke vunnits, och orsaken till detta förhållande måste främst tillskrivas den omständigheten att länsstyrelsen i Uppsala län icke tillmätt ifrågavarande vägsträcka så stor betydelse, att länsstyrelsen funnit sig böra inom ramen för tillgängliga medel tillgodose företaget i samma snabba takt som skett i det angränsande länet.

Vad ovan anförts beträffande vägen Strängnäs—Enköping gäller i tillämpliga delar jämväl vägen Uppsala—Heby—Sala. Det torde visserligen icke vara uteslutet att vägdistriktet själv tager hand om denna vägfråga och fullbordar vägen med upplånade medel. En dylik åtgärd är emellertid av principiella skäl ej önskvärd och lärar därtill kunna genomföras endast i begränsad omfattning.

Revisorerna hava velat fästa riksdagens uppmärksamhet på att missförhållanden av ovan angiven art alltjämt förekomma och framhålla angelägenheten av att, på sätt statsutskottet vid 1936 års riksdag ifrågasatt, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen heredes sådana befogenheter, att den i dylika fall kan ingripa till rättelses vinnande.

Yttrande har inhämtats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt förklaring av länsstyrelsen i Uppsala län, som bifogat yttrande från vägingenjören i länet (Del II sid. 64—69).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit, att jämlikt lagen om allmänna vägar, som trädde i kraft den 1 januari 1937, det tillkommer styrelsen att utöva den centrala tekniska och ekonomiska uppsikten över vägväsendet — en befogenhet, som tidigare icke varit intagen i väglagen — genom vilken befogenhet styrelsen numera fått förutsättningar för åstadkommande av en effektivare tillsyn å väghållningen jämväl i det av statsrevisorerna angivna syftet.

Utskottet, som vid föregående års riksdag uttalade sig i denna fråga, vill ånyo understryka angelägenheten av att, då det gäller vägföretag, som beröra skilda län, bättre samarbete kommer till stånd mellan länsstyrelserna till undvikande av missförhållanden av här angivet slag.

Utskottet.

Såsom emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt yttrande i ärendet framhållit, lär styrelsen jämlikt lagen om allmänna vägar, vilken trädde i kraft den 1 januari innevarande år, numera erhållit befogenhet att i fall, varom här är fråga, reglerande ingripa och är det således att förvänta, att sådana missförhållanden, som revisorerna här hava påtalat, icke komma att upprepas.

Under hänvisning härtill har utskottet för närvarande allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

12:o) **Missförhållanden inom Hargs och Edebo vägdistrikt.** Under kommunikationsdepartementet, § 32, hava revisorerna meddelat, att de vid granskning av räkenskaper och protokoll för Hargs och Edebo väghållningsdistrikt funnit vissa anmärkningar av natur att påkalla särskild uppmärksamhet (Del I sid. 111—116). Sålunda har vid polisutredning med anledning av förskingring, till vilken ordföranden i Hargs och Edebo socknars vägdistrikt gjort sig skyldig, framkommit att under tiden mellan oktober 1934 och augusti 1936 varken vägstämman eller sammanträde med vägdistriktets styrelse avhållits. De å vägstämman den 30 oktober 1934 valda revisorerna hade under hela år 1935 icke verkställt någon revision av 1934 års räkenskaper på den grund att ordföranden-kassören icke överlämnat räkenskaperna till revisorerna. Först i slutet av augusti 1936 ställdes räkenskaperna för åren 1934 och 1935 samt den gångna delen av år 1936 — för sistnämnda år

endast i kassakladd — till revisorernas förfogande; något val av revisorer för 1935 års räkenskaper hade ej ägt rum, enär någon vägstämman icke avhållits sedan oktober 1934. Någon ersättare för styrelsens vice ordförande, vilken avlidit ett par år tidigare, hade av samma skäl ej blivit utsedd. Vidare har framhållits, att utdebitering av vägskatt gjorts av länsstyrelsen efter en skriftlig framställning av ordföranden-kassören, vilken framställning icke var åtföljd av något protokollsutdrag från vägstämman.

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Såvitt av utredningen framgår har det belopp, som vägdistriktets ordförande-kassör icke kunnat redovisa, uppgått till kronor 132,391: 57. Den omständigheten att de överlämnade in-teckningarna täcka det felande beloppet kan måhända te sig som en förmildrande omständighet, men är beroende av att försäljningen kunnat äga rum vid lämplig tidpunkt och till angivet pris.

Även om böcker och räkenskaper icke förete några ändringar, framgå dock av dem vissa förhållanden, som vittna om slentrian och ansvarslöshet inom vägdistriktets förvaltning.

Den 31 mars 1935 hade vägdistriktet en skuld å checkräkning uppgående, med upplupen ränta, till kronor 205,697: 92. Ungefär vid samma tidpunkt förelåg enligt vad revisorerna kunnat konstatera en kassabehållning av cirka 130,000 kronor. Ehuru vägstämman bemyndigat styrelsen att för distriktet upptaga tillfälliga lån upp till ett belopp av 250,000 kronor, måste styrelsens ledamöter gå i personlig borgen för det lån å 220,000 kronor (å checkräkning), som av vederbörande bank beviljades. Tilltron till låntagarens vederhöftighet synes sålunda från bankens sida icke hava varit helt orubbad.

Styrelsens ledamöter hava på ett betänkligt sätt brutit i fullgörandet av sina genom lag ålagda uppgifter. Såvitt tillgängliga handlingar utvisa, har styrelsen icke sammanträtt under tiden 31 oktober 1934—26 augusti 1936, icke ens för uppgörande av utgifts- och inkomststat för år 1936, eller vidtagit åtgärder för utlysande av vägstämman för val av revisorer för 1935 års räkenskaper och förvaltning. Även i sina övriga förvaltnings- och övervakningsuppgifter hava styrelseledamöterna visat alltför stor godtrogenhet gentemot ordföranden-kassören. De olika ledamöternas förklaringar för sitt handlingsätt kan i intet avseende godtagas.

Väggkassans revisorer hava under lång tid helt uraktlåtit att fullgöra sitt uppdrag. Först i juni 1936 gjordes skriftlig framställan om erhållandet av 1934 års räkenskaper. Det av revisorerna utfärdade intyg, varpå statsbidrag erhöles för år 1935 — dylikt bidrag är beräknat på 1934 års kostnader, men utgör bidrag för år 1935 — var icke grundat på sådan revision, som måste förutsättas för att dylikt intyg skall kunna utfärdas. Genom bristande kontroll från kassans revisorers sida har upptäckten av den bristande redovisningen väsentligt försenats. Då inga förfalskningar förelågo, borde även vid en flyktig granskning kassabristen hava blivit upptäckt.

Det är vidare anmärkningsvärt, att *vederbörande länsstyrelse* för utdebitering av vägskatt låtit sig nöja med en av vägstyrelsens ordförande undertecknad skrivelse, som icke varit åtföljd av utdrag av protokoll från vägstämman. Därest sådant protokollsutdrag jämte statförslag vederbörligen avkrävs vederbörande, hade väl kassabristen knappast kunnat undgå upptäckt. Den bokföringsmässiga behållning som vägdistriktet hade den 1 januari 1936 överstiger vägdistriktets årliga normalutgifter.

Revisorerna finna det ävenledes anmärkningsvärt, att *vägingenjören*, vid utfärdande av uppgift å 1934 års underhållskostnader, låtit nöja sig med det av kassans revisorer utfärdade intyget, i stället för att infordra revisionsbe-

rättelse. Genom att vägskatt vederbörligen utdebiterats och statsbidrag till vägunderhållet erhållits, har åtminstone den skattebetalande allmänheten bringats den uppfattningen, att vägdistriktets räkenskaper och förvaltning varit i god ordning.

Det synes egendomligt, att i protokollet för den vägstämman, som avhölls den 26 augusti 1936, icke med ett ord omnämnas vad som å stämman behandlades eller anledningen till att stämman ajournerades. Vid sammanträde med vägstyrelsen den 27 augusti 1936 lämnar protokollet icke någon upplysning om att oegentligheter inom vägförvaltningen varit uppe till behandling.

Sammanblandningen av vägkassans förvaltning och förvaltningen av den av ordförande-kassören ägda Lundås gård måste anses i hög grad olämplig, i synnerhet som åtgärder icke blivit inför styrelsen föredragna, godkända och protokollförda.

Därest ordföranden icke på grund av gällande instruktion desslikes varit vägdistriktets kassaförvaltare (kassör), skulle vad som här förekommit knappast kunnat äga rum.

Revisorerna hava funnit förhållandena inom förvaltningen av Hargs och Edebo socknars vägdistrikt blotta så allvarliga missförhållanden, att revisorerna icke ansett sig kunna uraktlåta att bringa sina ovanberörda iakttagelser till riksdagens kännedom.

Yttranden hava avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelsen i Stockholms län, som bifogat yttrande av vägingenjören i länet (Del II sid. 77—85).

Vad revisorerna ovan anført giver vid handen, att uppenbara missförhållanden varit i skilda avseenden rådande inom här omförmälda vägdistrikt. Det må klart framhållas, att vägstyrelsens funktionärer icke uppfattat sin ställning som ansvariga tjänstemän utan i allvarlig grad åsidosatt de förpliktelser, som de i det allmännas tjänst haft att fylla.

Utskottet måste vidare som anmärkningsvärd betrakta vederbörande länsstyrelses åtgärd att för utdebitering av vägskatt låta sig nöja med allenast en av vägstyrelsens ordförande undertecknad skrivelse. Det måste nämligen ur rättssäkerhetssynpunkt vara i högsta grad påkallat, att dylika framställningar i vederbörlig ordning styrkas. Vidtagandet av debiteringsåtgärder torde följaktligen icke hava i detta fall bort ske utan stöd av utdrag av protokoll i ärendet från vägstämman.

Jämväl vägingenjörens av revisorerna påtalade underlåtenhet att vid utfärdande av uppgift å 1934 års underhållskostnader infordra revisionsrättelse finner utskottet anmärkningsvärd.

Utskottet anser sig böra meddela, att utom ordföranden i vägstyrelsen även vägstyrelsens övriga ledamöter samt vägkassans revisorer ställts under åtal.

Vad i detta ärende förekommit har utskottet funnit vara av den allvarliga beskaffenhet, att utskottet icke kunnat underlåta att detsamma för riksdagen

omförmäla.

Utskottet.

13:o) **Formerna för arbetet inom statsförvaltningen.** Under finansdepartementet, § 37, hava revisorerna meddelat, att tidigare års revisorer vid skilda tillfällen behandlat frågor, som sammanhånga med formerna för arbetet inom statsförvaltningen, och därvid jämväl uttalat vissa önskemål, syftande till åtskilliga omläggningar av hittills tillämpade arbetsmetoder. Av revisorerna i detta hänseende framförda anmärkningar hava framförallt åsyftat sättet för utanordnande av statsmedel, bokföringen av vissa utgifter, uppbörd, redovisning och kontroll av inkomster, ordnandet av blankettväsendet, inköp av skrivmaterialier o. dyl. samt möjligheterna att härutinnan åstadkomma mera praktiska och tidsbesparande anordningar.

Jämväl 1936 års statsrevisorer hava upptagit dessa ärenden, varvid de omnämnt, att riksdagen år 1934 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för åstadkommande i fråga om utanordnandet av statsmedel av större likformighet och ett i möjligaste mån förenklat förfarande (Del I sid. 139—142).

Revisorerna hava anfört bland annat följande.

Riksdagens revisorer hava, såsom ovan omnämnts, vid upprepade tillfällen framställt erinringar och uttalat önskemål i syfte att inom statsförvaltningen åstadkomma enklare och enhetligare samt mera utgiftsbesparande arbetsmetoder. Även riksdagen har hos Kungl. Maj:t gjort framställningar om vidtagande av åtgärder i denna riktning. Ehuru tid efter annan vissa reformer för vinnande av förenklningar och besparingar på skilda områden genomförts, hava dock ej några åtgärder av mera allmän räckvidd i stort sett blivit vidtagna i nämnda hänseende.

Såväl vid sin räkenskapsgranskning som vid besök hos olika statsinstitutioner hava innevarande års revisorer ägnat jämväl dessa frågor sin uppmärksamhet. Ehuru arbetet vid den statliga förvaltningen icke alltid kan till sina grundläggande principer anpassas efter samma former som vid enskild verksamhet, hysa revisorerna den uppfattningen att, i den mån icke något allmänt eller enskilt rättssäkerhetsintresse lägger hinder i vägen, jämväl de statliga förvaltningsmyndigheterna skulle kunna i vissa hänseenden vid fullgörandet av sina uppgifter rationalisera arbetssättet såsom skett exempelvis vid vissa kommunala organ, där arbetet till sin natur är mera jämförbart med det inom statsförvaltningen. De nuvarande arbetsmetoderna inom statsförvaltningen synas i många fall leda till dubbelarbete eller i varje fall innebära mera omgång än som skulle följa med användande av ändrade verksamhetsformer.

Vid årets revisionsförrättning hava revisorerna sålunda haft sin uppmärksamhet fäst på olika detaljer av den statliga verksamheten, av vilka en del omnämnts av revisorerna vid tidigare verkställda revisioner, medan åter andra icke förut varit föremål för behandling. Bland dylika detaljer må här nämnas följande:

användandet av postgiro i vidgad omfattning och utnyttjande av de kontrollmöjligheter, som betalning över postgiro medför,

kassagöromålens sammanförande till vissa bestämda dagar och i samband därmed räkningars upptagande i särskilda sammandrag,

vidgad möjlighet för postverket att tillhandahålla skrivmaterialier genom upphandling därav även för vissa delar av den centrala förvaltningen,

inskränkning av antalet kvittenser för samma utanordnade belopp, där detta utan eftergivande av säkerhetssynpunkten låter sig göra,

ordnandet av ämbetsverkens inventarieförteckningar så att en tillfredsställande översikt och kontroll av inventariebeståndet ernås,

minskning av ämbetsverkens kostnader för inbindning, åtminstone i fråga om vissa sådana handlingar, som icke kunna anses vara av för framtiden bestående värde, ävensom

ytterligare kontroll över statstrycket för vinnande av enhetlighet och besparingar

Det förefaller revisorerna som om en kompletterande undersökning av arbetssättet och arbetsmetoderna ävensom av de spörsmål, som därmed äga samband, bör verkställas. Med hänsyn härtill hava revisorerna, utan att närmare ingå på nyss angivna detaljfrågor, velat ånyo fästa riksdagens uppmärksamhet på dessa ur flera synpunkter betydelsefulla spörsmål.

Vid behandlingen av riksdagens revisorers ovannämnda uttalande har utskottet jämväl behandlat en av herr *E. Hage* väckt motion (II: 319) angående undersökning av arbetsorganisationen och arbetsmetoderna vid statsförvaltningen.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

I § 41 av sin berättelse hava revisorerna förordat, att det tages under öfvervägande, i vad mån utgivandet av den officiella statistiken kan påskyndas samt huruvida icke åtgärder böra vidtagas för en omläggning av denna statistik, innebärande, bland annat, en inskränkning av de administrativa verkens publicerade statistik.

Jämväl uti motionen II: 194 av herrar *I. Österström* och *J. Bergvall*, vilken motion närmast avser åtgärder för vinnande av centralisering och rationalisering vid bearbetningen av rikets officiella statistik åsyftande en snabbare, billigare och mera aktuell statistik, hava upptagit spörsmål, som nära sammanhånga med de synpunkter, som framlagts i det av riksdagens revisorer gjorda uttalandet. Ur denna motion, som icke hänvisats till statsutskottet, vill utskottet dock andraga följande:

Den viktigaste orsaken till de antydda bristfälligheterna hänför sig till organisationen. Det har vid tidigare tillfällen, då den officiella statistiken varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet, pekats på frånvaron av en gemensam ledning av hela den officiella statistiken. Frågan om centralisering i största möjliga omfattning av statistiken till ett centralverk har dock icke kunnat lösas. I serien »Sveriges officiella statistik» och den därmed sidoordnade serien »Statistiska meddelanden» medverka sålunda för närvarande inalles över ett tjugotal ämbetsverk, varibland märkas, förutom statistiska centralbyrån, särskilt kommerskollegium och socialstyrelsen. Riksstatistiken är alltså utpräglad decentraliserad.

I själva verket bottnar icke heller spörsmålet om statistikens rationalisering i en generell tillämpning av centralisationsalternativet. I fråga om primärmaterialets insamling, granskning och preparering för bearbetning ävensom fixering av bearbetningens mål samt i fråga om tabelleringen och redogörelsen för den utarbetade statistiken bör nämligen decentraliseringen på

de olika ämbetsverken med deras kontakt med olika sidor av samhällslivet och speciella sakkunskap givetvis vara i högsta grad nyttig. Vad däremot beträffar själva bearbetningens rationella planering samt snabba och billiga utförande gäller obetingat, att centraliseringen med därav följande drift i större skala är avgjort överlägsen.

En ur organisatoriska, tekniska och ekonomiska synpunkter rationell statistisk bearbetning kräver speciell sakkunskap och måste baseras på de modernaste maskinella hjälpmedel. En modern och tillräckligt utbyggd bearbetningscentral för lämpliga delar av riksstatistiken skulle utan tvivel möjliggöra en snabbare och billigare statistik. Dessutom skulle det aktuella bearbetningsmaterialet för olika ämbetsverk kunna förvaras och hållas tillgängligt på ett centralt ställe samt därstädes omedelbart kunna snabbt och billigt underkastas speciella bearbetningar. Den sistnämnda fördelen innebär en statistikberedskap, vilken är icke minst värdefull för kommittéutredningar.

Jämväl i §§ 56 och 63 av sin berättelse hava riksdagens revisorer påvisat vissa förhållanden inom statsförvaltningen, som i fråga om där berörda speciella områden medföra olägenheter, och vilka syntes böra föranleda vidtagandet av förändringar i vissa hänseenden. I ena fallet gäller det redovisningen av vissa uppbördsmedel å nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter och i andra fallet handläggningen av ärenden rörande avsked för personer, som uppförts å indragningsstat. De åberopade fallen syntes utvisa, att bristande enhetlighet i fråga om förfaringssättet föreläge.

Utskottet.

Vid bedömandet av arbetsförhållandena och arbetsformerna inom statsförvaltningen kunna givetvis skilda synpunkter göras gällande. Särskilt när det gäller den ekonomiska förvaltningen och ansvaret för dess handhavande är det tydligt att stor försiktighet måste iakttagas, då det gäller att vidtaga reformer. Dock torde man böra utgå från att även på detta område framförallt bör eftersträvas, att statsförvaltningen utan eftergivande på noggrannhet och säkerhet utför sitt arbete till det allmännas tjänst med undvikande av några alltför invecklade och arbetstyngande anordningar. Utskottet har icke kunnat undgå att finna att på skilda områden en rationalisering och förenkling i förfaringssättet i fråga om ärendenas allmänna handläggning bör kunna ske, utan att någon eftergift av betydelse därför behöver göras i fråga om arbetets resultat. Det vill ock förefalla, som om inom vissa områden av statsförvaltningen en modernisering av arbetsformerna efter förebild från affärslivet vore önskvärd och skulle kunna icke blott förenkla och förbilliga arbetet, utan även snabbare föra fram till ett lika värdefullt arbetsresultat, som vinnes med nuvarande måhända i vissa avseenden något stela och omständliga arbetsmetoder. Framför allt bör därvid klargöras den nytta för förvaltningen och landets allmänna liv, som arbetet skall tjäna.

Av vad som i dessa frågor från skilda håll anförts framgår, att vissa delar av statsförvaltningen — anordningsväsendet, den officiella statistiken, inköpsförhållandena — särskilt framhållits såsom varande i behov av rationalisering, men å andra sidan torde, såsom jämväl av revisorerna påpekats, en allmän översyn för åstadkommande av önskvärda förenklingar inom statsför-

valtningen få anses av behovet påkallad. Beträffande den officiella statistiken torde de motionsvis inom riksdagen framförda synpunkterna böra beaktas, enär därigenom synes kunna vinnas ett bättre framtida utnyttjande av införskaffade uppgifter samt en rationalisering av arbetsmetoderna vid den statistiska bearbetningen. Utskottet saknar möjlighet att närmare ingå på dessa frågor, men anser dem dock vara av sådan vikt, att utskottet ansett sig böra i anledning av vad revisorerna under ovannämnda paragrafer i sin berättelse anfört och i motionen II: 319 i vissa hänseenden ytterligare utvecklats, föreslå, att riksdagen måtte hos Kungl. hemställa om ett övervägande vad som må kunna vidtagas för vinnande av förenklingar i fråga om de arbetsformer, vilka nu ofta tillämpas inom statsförvaltningen, varvid särskilt bör uppmärksammas att snabbt vinna åsyftat arbetsresultat.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t i anledning av vad revisorerna anfört och motionen II: 319 ville taga under övervägande vilka åtgärder, som lämpligen låta sig genomföra för åstadkommande av en rationalisering av arbetsmetoder och arbetsformer inom statsförvaltningen i syfte att snabbt vinna åsyftat arbetsresultat.

14:o) Indrivningen av kronans fordringar i balans- och därmed jämställda mål. Under finansdepartementet, § 38, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande indrivningen av kronans fordringar i balans- och därmed jämställda mål (Del I sid. 142—150).

Revisorerna, som anfört vissa exempel, som belyst de på ifrågavarande område rådande missförhållandena, hava i anslutning härtill gjort följande allmänna uttalande:

De nu anförda exemplen ävensom vad revisorerna i övrigt vid sin granskning på hithörande område funnit giva vid handen, att indrivningen av kronan i balans- och därmed jämställda mål tilldömda belopp skett efter mycket växlande principer inom olika förvaltningsområden. Revisorerna hava heller icke kunnat undgå att få den uppfattningen, att i stort sett indrivningen icke varit ordnad på ett tillfredsställande sätt. Särskilt märkliga hava revisorerna funnit omständigheterna i det först angivna exemplet, där vederbörande efter avtjänat straff ånyo fått inträda i statstjänst och under tjugufem år innehaft sådan anställning — därav mer än femton år som ordinarie tjänsteman — utan att den myndighet, som skolat bevaka kronans rätt, förskaffat sig kännedom om hans vistelseort för vidtagande av indrivningsåtgärder. Det omförmälda förfarandet med införandet av kungörelser i Post- och inrikes tidningar synes allenast hava tjänat det ändamålet att kronans rätt i formellt hänseende bevarats, men synes ingalunda kunna utgöra ett försvar för underlåtenheten att vidtaga undersökningar rörande vederbörandes vistelseort. I sådana fall, där vederbörande tjänsteman efter straffriförklaring återgått till sin ordinarie tjänst eller på grund av sjukdom erhållit tjänstledighet från densamma, synes någon återbetalning av de förskingrade beloppen genom avdrag å lönen merendels icke hava ägt rum. I skarp motsats häremot framstå de åtgärder, som utav

postverket i ett av de anförda exemplen vidtagits gentemot en tjänsteman, som efter förskingring av postmedel blivit avsatt. I detta fall har också genom smärre återbetalningar kronans fordran kunnat nära nog helt täckas. Icke blott inom postverket utan även inom vissa av de övriga kommunikationsverken hava också enligt vad revisorerna funnit i motsvarande fall tillämpats liknande förfaringssätt.

Enligt revisorernas mening är det angeläget, att åtgärder snarast möjligt vidtagas för att råda bot på de här ovan påtalade missförhållandena. Även om det ingalunda är lätt att komma tillrätta med denna fråga, då numera, såsom av de anförda framgår, något centralt organ icke finnes, som har till uppgift att övervaka indrivningen av kronan i balans- och därmed jämställda mål tilldömda ersättningsbelopp, måste det dock vara en oeftergivlig fordran att en bättre ordning i här berörda hänseenden åstadkommes. Såsom redan omnämnts upptogs spørgsmålet om ett centralt övervakande av indrivningen utav kronans fordringar av här berörda slag redan år 1925 av vederbörande departementschef i samband med behandlingen av frågan om upphävande av kammarrättens domsrätt i vissa mål, men någon åtgärd har sedermera icke blivit vidtagen i detta ärende. Då revisorerna nu upptaga detta spørgsmål, vilja de samtidigt framhålla, att enligt deras mening förefintligheten av ett dylikt övervakande organ tveksutan måste vara ägnad att bidra till åstadkommande av ordning och reda på hithörande område.

En dylik anordning i och för sig synes emellertid icke vara tillfyllest. Såsom de anförda exemplen utvisa, torde nämligen enligt gällande bestämmelser med nuvarande exekutionsmedel, som här kunna komma till användning, en effektiv indrivning av de kronan tilldömda beloppen knappast vara möjlig. Medan i fråga om en medborgare, som av en eller annan anledning icke fullgjort eller kunnat i rätt tid fullgöra sin skattebetalning gentemot stat och kommun, möjlighet till införsel i avlöning föreligger, kan däremot, då det gäller medel, som tilldömts kronan — måhända på grund av en av vederbörande utmätningsman gjord förskingring av skattemedel — införsel icke ske för återfående av det förskingrade och sedermera till återbetalning utdömda beloppet. Det vill därför förefalla revisorerna vara förtjänt av att övervägas, huruvida icke vid indrivning av statsverkets fordringar även av nu berörda slag ett införselförfarande bör kunna tillämpas och nämnda fordringar i indrivningshänseende jämsställas med skattemedel.

Föreliggande spørgsmål torde emellertid tarva en ingående utredning, som utan dröjsmål bör komma till stånd. På grund härav hava revisorerna velat påkalla riksdagens särskilda uppmärksamhet å denna fråga.

Yttranden hava avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (Del II sid. 92—95), som i alla delar anslutit sig till revisorernas uppfattning i detta ärende.

Utskottet.

Vad av revisorerna under förevarande paragraf anförts synes giva vid handen, att indrivningen av kronans i balans- och därmed jämställda mål tilldömda belopp sker efter mycket växlande principer inom olika förvaltningsområden ävensom att indrivningen i stort sett icke kan anses vara ordnad på ett tillfredsställande sätt. Utskottet delar revisorernas uppfattning, till vilken såväl statskontoret som riksräkenskapsverket anslutit sig, att åtgärder snarast böra vidtagas för ett avhjälpande av de påtalade missförhållandena.

Utskottet har därför ansett sig böra föreslå, att riksdagen hos Kungl. Maj:t gör framställning om närmare utredning i ärendet. I samband med denna utredning synes enligt utskottets mening till övervägande böra upptagas jämväl den av revisorerna berörda frågan, huruvida icke beträffande uttagandet av de fordringar, varom här är fråga, införselinstitutet lämpligen må kunna begagnas. Därest så bleve fallet, skulle nämligen i indrivningshänseende nämnda fordringar bliva jämställda med skattemedel.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för åstadkommande av ändrade bestämmelser rörande indrivning av kronans fordringar i balans- och därmed jämställda mål.

15:o) Kontroll över stämpelbeläggning av utländska värdepapper. Under finansdepartementet, § 40, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om kontroll över stämpelbeläggning av utländska värdepapper (Del I sid. 156—158).

Revisorerna hava erinrat därom, att beträffande aktiebrev m. fl. dylika värdepapper i utländska bolag ävensom obligationer, som utfärdats i utlandet, stadgas i kungl. förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, att desamma skola förseas med stämpel, innan de första gången, efter det de blivit till riket införda, härstädes belånas, försäljas eller på vad sätt det vara må överlätas eller, därest de ej förut vederbörligen stämpelbelagts, innan inregistrering sker av bouppteckning efter avliden person. Den kontroll över förordningens efterlevande, som beträffande inhemska värdepapper ligger däri, att stämpelbeläggning skall ske genom generalpoststyrelsens försorg, saknas emellertid beträffande utländska värdepapper. Kontroll av statsmyndighet över sistnämnda stämpelbeläggning förekommer endast i de fall dylika värdepapper ingå i kvarlåtenskapen efter avliden person.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Enligt vad som inhämtats från bank- och fondinspektionen har vid inspektion fall påträffats, där i banks förvar funnits till säkerhet för lån ingivna utländska värdepapper, för vilka stämpel icke erlagts. Detta förhållande är vårt att uppmärksammas så mycket mer som överträdelse av stämpelförordningarna i andra hänseenden synas förekomma allt mer sällan. Med hänsyn till vad ovan anförts ävensom till den omständigheten att handeln inom riket med utländska värdepapper numera tagit mycket större omfattning än riksdagen vid tiden för ovannämnda uttalande torde hava haft anledning att räkna med, synes kontroll beträffande utländska värdepappers stämpelbeläggning böra komma till stånd. Kontrollen torde kunna anförtrös antingen åt generalpoststyrelsen, i vilket fall 27 § första stycket borde göras tillämpligt även å utländska värdepapper, eller också bank- och fondinspektionen, då tillsynen kunde ske i samband med granskning av vid överlåtelse upprättade avräkningsnotor eller vid belåning uppgjorda kontrakt.

Det synes revisorerna angeläget att bestämmelser i ovan angivet syfte bli va meddelade.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, bank- och fondinspektionen samt generalpoststyrelsen (Del II sid. 95—101).

Statskontoret har anslutit sig till revisorernas uttalande.

Bank- och fondinspektionen, som icke ansett behov föreligga av kontroll beträffande utländska värdepappers stämpelbeläggning, har meddelat, att inspektionen satt sig i förbindelse med svenska bankföreningen och svenska fondhandlareföreningen, och dessa torde komma att i cirkulär till sina medlemmar fästa uppmärksamheten på revisorernas uttalande och vederbörandes eget intresse av att, oberoende av något särskilt statligt kontrollförfarande, tillse, att stämpelplikt blir i förekommande fall fullgjord av den skattskyldige.

Generalpoststyrelsen har anfört, att vidgad kontroll över stämpelbeläggningen av utländska värdepapper för närvarande icke bör införas, men att åtgärder böra vidtagas för att fästa uppmärksamheten på här ifrågakarande stämpelskyldighet.

Utskottet.

Någon av statsmyndighet utövad kontroll, att stämpelavgift vederbörligen erlagts för utländska värdepapper, förefinnes för närvarande icke, utan har stämpelbeläggningen ansetts kunna anförtros åt innehavarna av dylika värdepapper. Erinras må, att underlåtenhet att fullgöra stämpelskyldighet, varom här är fråga, är belagd med straff. Revisorerna hava nu ifrågasatt, att en dylik kontroll kommer till stånd. Såväl bank- och fondinspektionen som generalpoststyrelsen har, såsom av yttrandena i ärendet framgår, icke funnit tillräckliga skäl föreligga härför, utan i stället ansett, att åtgärderna på området skulle kunna inskränkas till att vederbörandes uppmärksamhet fästes på ifrågakarande stämpelskyldighet. Anstalter i sådant syfte hava också i viss mån redan vidtagits av bank- och fondinspektionen. Då utskottet tror sig kunna förutsätta, att de farhågor, åt vilka revisorerna givit uttryck, härigenom komma att avlägsnas, är utskottet för närvarande icke berett föreslå införandet av den vidgade kontroll på området, vilken revisorerna ifrågasatt.

Vad i ärendet förekommit, har utskottet dock velat för riksdagen

omförmäla.

16:o) Vissa till efterlevande efter prästmän utgående understöd. Under ecklesiastikdepartementet, § 46, hava revisorerna meddelat, att i de flesta stift alltså utgå avgifter till understöd åt efterlevande efter prästmän dels i form av prästänkehjälpavgift, dels ock i form av kronotionde (Del I sid. 171 och 172).

Efter att hava närmare redogjort för dessa understöd, vilka härröra från 1600-talet, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande.

De understöd, för vilka ovan redogjorts, utgöra bidrag av allmänna medel till pensionering av efterlevande efter prästmän. Då denna pensionering, till vilken staten lämnar förhållandevis större bidrag än till andra befattningshavares familjepensionering, numera är ordnad efter tidsenliga grunder, anse

revisorerna en undersökning önskvärd, huruvida ifrågavarande bidrag kunna upphöra att utgå.

Yttranden hava avgivits av kammarkollegiet och Uppsala domkapitel (Del II sid. 103—107), vilka anslutit sig till vad revisorerna anfört.

Såsom revisorerna erinrat, är pensioneringen av efterlevande efter prästmän numera ordnad efter tidsenliga grunder. Det kan vid sådant förhållande starkt ifrågasättas, om tillräcklig anledning föreligger för att den änkehjälp, varom här är fråga, skäligen bör i fortsättningen utgå vid sidan av prästerskapets änke- och pupillkassas verksamhet. Utskottet finner, i likhet med revisorerna och de i ärendet hörda myndigheterna, frågan härom böra göras till föremål för utredning.

Utskottet.

Då, såsom kammarkollegiet i ärendet anfört, inom vissa stift lära förefinnas fonder eller kassor, avsedda för understöd i vissa fall åt efterlevande efter prästmän, synes utskottet lämpligt, att berörda utredning jämväl kommer att omfatta en undersökning av sättet för dessa fonders och kassors tillkomst samt i vad mån numera inträdda förhållanden kunna anses böra föranleda särskilda åtgärder rörande dessa fonder och kassor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande upphörandet av vissa till efterlevande efter prästmän utgående särskilda understöd m. m.

17:o) **Vissa till överläkaren vid allmänna barnbördshuset i Stockholm och dess kvinnoklinik utgående löneförmåner.** Under ecklesiastikdepartementet, § 48, hava revisorerna upptagit till behandling vissa frågor, som beröra ersättningen till överläkaren vid allmänna barnbördshuset i Stockholm. Revisorerna hava framlagt förslag därom, att arvode till överläkaren borde fastställas av Kungl. Maj:t, som redan nu har att besluta om storleken av legosängsavgifterna vid barnbördshuset (Del I sid. 173—177).

Förklaring har avgivits av sjukhusets direktion (Del II sid. 110—113).

Då barnbördshuset av statsmedel årligen erhåller betydande belopp i form av anslag under åttonde huvudtiteln, anser utskottet — som i ärendet verkställt ytterligare undersökningar — i likhet med revisorerna skäl föreligga för att frågan om storleken av arvodet till överläkaren vid barnbördshuset underställes Kungl. Maj:ts prövning. Enligt utskottets mening bör detta ske i form av villkor för anslagets beviljande.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) såsom villkor för beviljandet av statsanslag till allmänna barnbördshuset fastställa, att arvodet till barnbördshusets överläkare skall underställas Kungl. Maj:ts prövning;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela vad sålunda blivit beslutat.

18:o) **Avdrag å förskotterat statsbidrag till avlöande av lärare vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter.** Under ecklesiastikdepartementet, § 53, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om sänkning av den procentsats, efter vilken skoldistriktet få vidkännas avdrag å förskotterat statsbidrag till läraravlöningar, ävensom föreslagit vissa ändringar beträffande redovisningen av ifrågavarande förskott och avdrag (Del I sid. 181—183).

Enligt kungörelsen den 18 september 1918 angående avlöningen åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning skulle rekvisition av statsbidrag ske en gång om året, nämligen i oktober. För att icke intill tiden för statsbidrags utanordnande vara i avsaknad av medel för utbetalning månadsvis av lönerna ägde skoldistriktet efter januari månads utgång varje år i förskott erhålla viss del av statsbidraget. För att icke statsverket genom denna förskottsbetalning skulle åsamkas större utgifter än om medlen utanordnades månadsvis, skulle vid den slutliga utbetalningen av statsbidraget innehållas — förutom de förskottade medlen — jämväl skälig ränta å dessa medel, i den mån de icke varit för avsett ändamål använda. Räntan bestämdes till en och en halv procent. Förskottet jämte nämnda ränta skulle innehållas vid statsbidragets slutliga utanordning.

Liknande bestämmelser gällde i fråga om rekvisition och utbetalning av statsbidrag till avlöning åt lärare vid fortsättningsskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskolor.

I samband med budgetårets omläggning från och med den 1 juli 1923 sänktes räntan å förskottet, som då skulle utbetalas halvårsvis, till en procent.

För rekvisition och utbetalning av statsbidrag åt lärare vid fortsättningsskolor och högre folkskolor, kommunala mellanskolor samt de enligt beslut av 1928 års riksdag inrättade kommunala flickskolorna gälla i huvudsak samma bestämmelser.

Kungörelsen den 16 september 1918 (nr 760) har numera upphört att gälla, och skall från och med den 1 juli 1936 kungörelsen den 30 juni 1936 (nr 434) angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning lända till efterrättelse. Enligt sistnämnda kungörelse skall staten övertaga hela kostnaden för de författningsenligt utgående kontanta minimilönerna för lärare vid folk- och småskolor.

Beträffande rekvisition och utbetalning av statsbidrag till här avsedd lärarpersonal gälla dock i huvudsak samma bestämmelser som förut.

Vid avräkning av här avsedda förskott gottgöres vederbörligt riksstatsanslag procentavdraget.

Revisorerna hava till ovannämnda redogörelse knutit följande allmänna uttalande:

Såsom ovan framhållits fastställdes år 1918 med hänsyn till då gällande giroränta — 3 procent — den procentsats, efter vilken avdrag å ifrågavarande

de förskott skulle beräknas, till en och en halv procent. Den år 1923 företagna sänkningen i avdragsprocenten å förskottet till en procent föranleddes uteslutande av att förskottsutbetalningarna uppdelades på två terminer.

Utan att närmare ingå på spørsmålet, huruvida numera — sedan staten övertagit hela kostnaden för minimiavlöningen åt lärarpersonalen vid folk- och småskolor — något procentavdrag överhuvud taget bör ifrågakomma, vilja revisorerna med hänsyn till det ändrade ränteläget ifrågasätta, om icke en motsvarande sänkning bör vidtagas beträffande procentsatsen å det avdrag, som skall ske vid avräkning av förskott, varom här är fråga.

Beträffande bokföringen av ifrågavarande avdrag vill det förefalla revisorerna mindre lämpligt att — därest avdraget skall bibehållas — ett avlöningsanslag tillgodoföres sådana inkomster. Desamma torde i stället böra uppdebiteras å inkomsttiteln »Diverse inkomster».

Vidare synes det böra tagas under övervägande, huruvida icke de förskjutna beloppen omedelbart borde avföras å vederbörlig anslagstitel i riksstaten i stället för, såsom nu, å förskottstitel.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och skolöverstyrelsen (Del II sid. 119—121).

Utskottet anser i likhet med revisorerna, att en sänkning av procentsatsen å det avdrag, som skall ske vid avräkning av avlöningsförskott, torde med hänsyn till det ändrade ränteläget få anses fullt motiverat. *Utskottet.*

Riksräkenskapsverket liksom även statskontoret hava i sina i ärendet avgivna yttranden till behandling upptagit en fråga, som icke berörts av revisorerna, nämligen huruvida icke i samband med den blivande löneregleringen för folk- och småskollärarpersonalen en omläggning av det hittills tillämpade utbetalningssättet av statsbidrag till nämnda lärarpersonal bör vidtagas. Då enligt löneregleringen i fråga lönerna skulle komma att utbetalas månadsvis i efterskott, syntes det påkallat, att för varje månad avpassad del av statsbidraget även utbetalades månadsvis. Genom en sådan ordning skulle de skäl bortfalla, som föranlett procentavdrag vid den slutliga utbetalningen av statsbidrag för redovisningsåret. Utskottet finner för sin del detta förslag vara ur flera synpunkter att förorda. Detsamma synes lämpligen kunna genomföras ej blott för folk- och småskollärarpersonalens vidkommande utan även beträffande övriga lärarkategorier, i fråga om vilka enahanda bestämmelser angående förskottsutbetalningar av statsbidrag gälla. Då vidtagandet av en dylik reform torde böra föregås av en närmare utredning, har utskottet ansett sig böra föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t gör framställning härom.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för åstadkommande av en omläggning av det hittills tillämpade utbetalningssättet av statsbidrag till avlöande av lärare vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter.

19:o) **Statens bidrag till sjömanshusen.** Under handelsdepartementet, § 58, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om den pågående utredningen rörande sjömanshusorganisationen och vissa i samband därmed stående spörsmål (Del I sid. 193—197).

Utskottet har i sitt utlåtande nr 10 vid behandlingen av anslaget till ersättning åt sjömanshusen yttrat sig rörande de av revisorerna berörda frågorna; varom utskottet velat här

erinra.

20:o) **Övriga anmärkningar.** Vad i övrigt blivit av revisorerna anmält och erinrat, har utskottet funnit dels hava medfört åsyftad eller i utsikt ställd rättelse, dels vara av vederbörandes utlåtande nöjaktigt förklarat, dels ej vara av den vikt, att, oaktat förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon riksdagens åtgärd bort av förhållandena föranledas, dels slutligen icke hava varit av beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; vilket utskottet skolat för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 14 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Borell*, *Bergström*, *Nilsson* i Landeryd, *von Heland*, *Bäcklund*, *Englund* och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Strindlund*, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Höör, *Andersson* i Prästbol, *Andersson* i Södergård, *Isacsson*, *von Seth* och *Bergvall*.
